

Nieuw Nederlands

TLPST

Lesbrief nummer 17 – april 2015

Wilt u laten weten wat u van deze TLPST vond? Hebt u tips voor de volgende aflevering? Mail ons: redactie@tlpst.nl.

Oude en nieuwe woorden

De Amsterdamse vlogger Furtjuh deed een spelletje met zijn oma waarin ze woorden uitwisselden. Wat is een 'pleeduiker'? Ken jij de woorden die je grootouders vroeger gebruikten? En kennen zij alle woorden die jij gebruikt?

> [Lees verder](#)

Moeilijk is ontleden

In de zin 'Hij heeft Piet een kus gegeven' is *hij* het onderwerp, *een kus* het lijdend voorwerp en *heeft gegeven* het werkwoordelijk gezegde. Hoe goed ben jij in het ontleden van zinnen?

> [Lees verder](#)

Ondertitels: waarom eigenlijk?

Films, programma's en nieuwsverslagen krijgen vaak ondertitels als daarin een andere taal dan het Nederlands wordt gesproken. Ook Belgisch-Nederlandse producties worden in Nederland meestal ondertiteld. Waarom gebeurt dat?

> [Lees verder](#)

Hoe noem jij je bedrijf?

Stel: je begint morgen met een bedrijfje. Welke naam ga je het dan geven? Meneer Albert Heijn koos ooit gewoon voor zijn eigen naam. Maar misschien ga jij liever voor een slim bedachte naam. Hoe pak je dat aan?

> [Lees verder](#)

Oude en nieuwe woorden

De Amsterdamse vlogger ('video-blogger') Furtjuh deed een spelletje met zijn oma waarin ze woorden uitwisselden. Wat is een 'pleeduiker'? Of een 'vlooienvanger'? Ken jij de woorden die je grootouders vroeger gebruikten? En kennen zij alle woorden die jij iedere dag gebruikt?

Taal verandert voortdurend. Er komen steeds nieuwe woorden bij, en er verdwijnen ook steeds woorden. De populaire vlogger Furtjuh maakt regelmatig korte filmpjes met zijn Rotterdamse oma Miep. *Deze keer* had oma een aantal woorden van vroeger opgediept, waarvan Furtjuh de betekenis moest raden. Omgekeerd mocht zij proberen te bepalen wat bijvoorbeeld *snapchat* en *fanaccount* betekenen. Hoeveel van oma's woorden ken jij? En hoeveel van de woorden die Furtjuh en zijn vriendin Denise noemen? Aan het eind doet oma ook nog een bekentenis over spiekbriefjes.

Denise, oma Miep en Furtjuh.

Vragen en opdrachten

1a Schrijf de Oudhollandse woorden op die oma Miep noemt.

1b Vermeld van alle woorden de betekenis.

1c Zet een streep onder de woorden die je al kende. Zet een cirkel om de woorden waar je de betekenis van hebt geleerd door het filmpje.

2a Schrijf de moderne woorden op die Furtjuh en Denise hebben verzameld.

2b Vermeld van alle woorden de betekenis.

2c Zet een streep onder de woorden die je al kende. Zet een cirkel om de woorden waar je de betekenis van hebt geleerd door het filmpje.

3 Als je kijkt naar je antwoorden, ben je dan modern of ouderwets qua taalgebruik? Hoe komt dat denk je?

Vlogger staat voor 'video-blogger'. Jullie gaan nu in groepjes ook een vlog maken van +/- 5 minuten. Vorm groepjes van 4.

4a Kies uit jullie lesboek Nederlands een onderwerp waarover jullie het willen hebben in de vlog. Schrijf het onderwerp op.

4b Schrijf een script. Hierin zet je op welke manier jullie de informatie willen delen – in een quiz, een liedje, een toneelstukje of op een andere manier. Wat hebben jullie nodig voor de vlog? Wie zegt wat? Zorg dat jullie script zo compleet mogelijk is.

4c Neem de vlog op met een mobieltje.

4d Laat jullie vlog aan de klas zien.

> Antwoorden

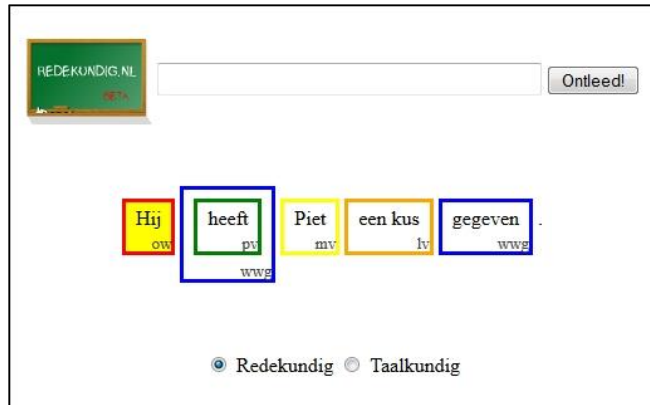
> Terug naar de voorpagina

Moeilijk is ontleden

In de zin 'Hij heeft Piet een kus gegeven' is *hij* het onderwerp, *een kus* het lijdend voorwerp en *heeft gegeven* het werkwoordelijk gezegde. Hoe goed ben jij in het ontleden van zinnen?

Sinds kort is er op het internet een [website](#) waar je zinnen op twee manieren kunt laten ontleden: redekundig (*een kus* is het lijdend voorwerp van de zin 'Hij heeft Piet een kus gegeven') en taalkundig (*een* is een lidwoord en *kus* is een zelfstandig naamwoord).

Ontleden is niet makkelijk voor computers. Je moet een zin namelijk goed snappen voordat je hem kunt ontleden. Neem de zin 'Een boterham eet Jan.' Normaal gesproken staat het onderwerp van de zin vooraan en het lijdend voorwerp achteraan. Maar in dit geval is het waarschijnlijker dat *Jan* het onderwerp is en *een boterham* het lijdend voorwerp; dat komt doordat we in een wereld leven waarin het meestal het brood is dat wordt gegeten, en niet de mensen. Het ontleedprogramma ontleedt deze zin op de juiste manier. Kennelijk weet dat programma dus niet alleen iets van ontleden, maar ook van de wereld.

Zinnen ontleden op de site Redekundig.nl.

Vragen en opdrachten

1. Waarom is de website [Redekundig.nl](#) beter in ontleden dan andere ontleedprogramma's?
2. Ga naar de website en vul de volgende zin in: 'Dit heeft grote gevolgen.'
Welke fout maakt het programma bij het taalkundig ontleden?
- 3a. Waarom is de website handig? Geef een argument.
- 3b. Waarom heb je eigenlijk niets aan de website? Geef een argument.
- 3c. Met welke van bovenstaande argumenten ben jij het eens?
- 3d. Bespreek de antwoorden van de klas. Wat vinden jullie van de website?
Waarom is hij wel of juist niet handig? Bij welke lesstof zou je graag hulp krijgen van zo'n programma?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Ondertitels: waarom eigenlijk?

Films, programma's en nieuwsverslagen die op televisie uitgezonden worden, krijgen vaak ondertitels als daarin een andere taal dan het Nederlands wordt gesproken. Ook Belgisch-Nederlandse producties worden in Nederland meestal ondertiteld. Waarom gebeurt dat?

Als je een film ziet waarin een andere taal wordt gesproken, zul je niet veel begrijpen van wat de acteurs zeggen. Behalve als je die taal beheerst, natuurlijk. Maar zelfs als je best goed Engels spreekt, zul je lang niet alles snappen van wat in een Engelstalige film wordt gezegd. Daarom wordt een film voordat hij verschijnt onder handen genomen door een ondertitelaar. Die zet de gesproken tekst van de film om in Nederlandse ondertitels. Een hele klus, want een ondertitelaar moet niet alleen vertalen, maar er ook op letten dat de tekst in het beeld past en op het juiste moment in beeld komt.

Witse wordt in Nederland ondertiteld.

Belgisch-Nederlandse producties krijgen in Nederland vaak ondertiteling, bijvoorbeeld in programma's als *Commissaris Witse* en *Spoed*. Omgekeerd wordt het Nederlands uit Nederland ondertiteld voor Vlaamse kijkers in België: *Baantjer*, *Gooische vrouwen* en *Flikken Maastricht* zijn daar voorbeelden van. En dan zijn er nog producties met Belgen én Nederlanders zoals *Aspe*, *Expeditie Robinson* en *Peking Express*. Al deze programma's krijgen ondertiteling omdat sommige dialecten en accenten niet goed te verstaan zijn voor kijkers uit Nederland of België.

Ook bij interviews na sportwedstrijden moet er soms ondertiteld worden. Lees daarover dit Vlaamse [artikel met leuke filmpjes](#).

Vragen en opdrachten

- 1 Bij welke taal heb jij geen ondertiteling nodig als je naar een film in die taal kijkt?
- 2 Stoor jij je weleens aan ondertiteling? Leg je antwoord duidelijk uit.
- 3 In het [artikel](#) staan enkele filmpjes. Waarom vinden sommige mensen deze filmpjes grappig?
- 4 Heb jij je weleens verstaanbaar moeten maken in een taal die je niet beheerste? Vertel over deze situatie.
- 5 Bekijk dit [filmpje](#). In dit fragment doet cabaretier Hans Teeuwen alsof hij Duits spreekt. Er zitten een aantal echte Duitse woorden en zinnen in. Weet jij welke woorden en zinnen dat zijn?
- 6 Wat doet Hans Teeuwen om de andere woorden echt Duits te laten lijken?

- 7 Mensen die geen Nederlands kennen, zullen Nederlandse films kijken met ondertiteling. Hoe denk jij dat het Nederlands voor deze mensen klinkt?
- 8 Bekijk dit [filmpje](#). Kwam je met jouw antwoord op vraag 7 in de goede richting?

[> Antwoorden](#)

[> Terug naar de voorpagina](#)

Hoe noem jij je bedrijf?

Stel: je begint morgen met een bedrijfje. Welke naam ga je het dan geven? Meneer Albert Heijn koos ooit gewoon voor zijn eigen naam. Maar misschien ga jij liever voor een slim bedachte naam. Hoe pak je dat aan?

Er zijn mensen die niets anders doen dan namen voor bedrijven bedenken. Zij ergeren zich dood aan bedrijfsnamen die niets betekenen of waaraan je meteen kunt zien in welke tijd ze bedacht zijn. Waar moet je rekening mee houden als je een tijdloze bedrijfsnaam wilt?

Een andere vraag is de keuze van de taal: krijgt je bedrijfje een Nederlandse of een Engelse naam? En wat als je met je bedrijf in het buitenland wilt doorbreken? Hoe zorg je ervoor dat iedereen de naam begrijpt? Met de richtlijnen in dit [artikel](#) kun je meteen aan de slag.

Hoe verzijn je een originele bedrijfsnaam?

Vragen en opdrachten

- 1 Als je ooit een eigen bedrijf zou beginnen, wat voor soort bedrijf zou dat dan zijn?
- 2 Bedenk een naam voor je bedrijf, aan de hand van het artikel. Hoe ben je aan deze naam gekomen?
- 3a In het artikel vertelt merkexpert Erwin Wijman dat er momenteel veel 'hipsternamen' zijn. Hierbij geeft hij het voorbeeld 'Superhero Cheesecake'. Wat is eigenlijk een 'hipsternaam'?
- 3b Bedenk een hipsternaam voor de volgende bedrijven:
 - een kledingwinkel voor scholieren
 - een broodjeszaak
 - een boekwinkel
- 4a Meneer Albert Heijn koos simpelweg voor zijn eigen naam. Maar kun jij verklaren hoe onderstaande bedrijven aan hun naam zijn gekomen?
 - Jumbo
 - C1000
 - Toys XL
 - Apple
- 4b Bespreek je antwoorden met de klas.
- 4c Zoek de antwoorden op. Heb jij een goede verklaring gegeven?

> [Antwoorden](#)

> [Terug naar de voorpagina](#)

Antwoorden bij het eerste onderwerp

1a en 1b

- *pleeduiker*: loodgieter
- *vlooienvanger*: gierig persoon
- *lorgnet*: bril die je op je neus vastknijpt

1c Eigen antwoord.

2a en 2b

- *snapchat*: chatprogramma
- *swag*: een stijl (stoer, relaxed)
- *Facebook*: sociaal netwerk
- *yolo*: de afkorting van 'you only live once' (je leeft maar één keer)
- *shippen*: vinden dat mensen bij elkaar passen ('ik ship jullie' = ik vind dat jullie bij elkaar passen)
- *bae*: de afkorting van 'before anyone else' (als eerste, vóór iemand anders; om aan te geven dat je iemand als eerste hebt gezien en dus op hem of haar af mag stappen)
- *fanaccount*: een account dat een fan opent (bijvoorbeeld op Twitter) om leuke berichten te kunnen plaatsen over de persoon van wie hij fan is

2c Eigen antwoord.

3 en 4 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het tweede onderwerp

1 Het programma lijkt niet alleen iets van ontleden te weten, maar ook iets van de wereld. Het herkent het onderwerp en het lijdend voorwerp bijvoorbeeld ook als ze op minder gebruikelijke plaatsen in de zin staan.

2 Het programma geeft aan dat *dit* een lidwoord is.

3a Eigen antwoord, bijvoorbeeld: als je voor je huiswerk met ontleden bezig bent, kun je bij twijfel je antwoord controleren.

3b Eigen antwoord, bijvoorbeeld: het programma maakt fouten, je weet daardoor nooit zeker of de antwoorden kloppen, dus kun je ze niet gebruiken.

3c en 3d Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het derde onderwerp

1 en 2 Eigen antwoorden.

3 De personen uit de filmpjes denken dat ze zich goed verstaanbaar maken in de andere taal, maar eigenlijk spreken ze de taal helemaal niet goed.

4 Eigen antwoord.

5 O.a. *einmal, sagen, du, fliegen, angst, leute, eine*.

6 Hij gebruikt een Duits accent, zijn intonatie is typisch Duits.

7 en 8 Eigen antwoorden.

Antwoorden bij het vierde onderwerp

1 en 2 Eigen antwoorden.

3a Een naam die hip is en hoort bij de modieuze stroming van de hipsters.

3b Eigen antwoord.

4a en 4b Eigen antwoorden

4c

- Jumbo: in de jaren tachtig was er een supermarkt de Torro. De oprichters van Jumbo wilden een naam voor hun supermarkt die 'sterker' was dan de

Torro ('stier'). Dit werd Jumbo – dat betekent 'olifant'.

- C1000: C1000 komt van Calculatie-1000. Dit komt van het idee om duizend producten een vaste lage prijs te geven.

- Toys XL: de winkel wil hiermee laten zien dat ze niet zomaar speelgoed verkopen, maar dat het 'XL' is, dus heel erg veel en erg bijzonder.

- Apple: de oprichter, Steve Jobs, werkte ooit in een appelboomgaard. Een appel was volgens hem de perfecte vrucht. Jobs wilde dat Apple ook een perfect bedrijf werd.
